

Sodišče: Višje sodišče v Ljubljani

Oddelek: Civilni oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSLJ:2020:IV.CP.215.2020

Evidenčna številka: VSL00035112

Datum odločbe: 19.02.2020

Senat, sodnik posameznik: Katarina Marolt Kuret (preds.), mag. Nataša Ložina (poroč.), Polona Marjetič Zemljič

Področje: DRUŽINSKO PRAVO - NEPRAVDNO PRAVO - ZAVAROVANJE TERJATEV

Institut: postopek za dodelitev v vzgojo in varstvo ter določitev stikov - začasna odredba v sporu med starši in otroki - regulacijska (ureditvena) začasna odredba - začasna ureditev stikov - obseg in način izvajanja stikov - stiki v korist otroka - preprečevanje stikov - izkazana težko popravljiva škoda - namen regulacijske začasne odredbe - sklep o začasni odredbi - nedopustna pritožba

Zveza: ZPP člen 343, 343/4, 351, 351/1

Jedro

Namen postopka z začasno odredbo ni in ne more biti natančno ugotavljanje vseh okoliščin pri otroku in udeležencih ter iskanje optimalnega načina in ureditve stikov, morajo pa biti stiki (tudi začasno) urejeni tako, da otroku ne škodijo.

Zoper tisti del sklepa, v katerem je bilo ugodeno predlogu za izdajo začasne odredbe oziroma izdana začasna odredba glede stikov po uradni dolžnosti, ni dopustna pritožba.

Izrek

I. Pritožba zoper II., III. in IV. točko začasne odredbe se zavrže.

II. Sicer se pritožba zavrne in se v izpodbijanem delu VII. točke izreka potrdi sklep sodišča prve stopnje.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je z izpodbijanem sklepom delno ugodilo predlogu predlagateljice in nasprotnega udeleženca za izdajo začasne odredbe ter tudi po uradni dolžnosti izdalo začasno odredbo. Mld. A. A. je

začasno zaupalo v varstvo in vzgojo materi B. A. (I. točka izreka). Stiki mld. A. A. z očetom C. A. začasno potekajo vsak ponedeljek in vsako sredo od 15.00 ure, ko oče mld. A. A. prevzame v vrtcu, do 18.00 ure, ko jo pripelje na dom matere. V primeru, da je ponedeljek ali sreda praznik oziroma mld. A. A. tega dne ni v vrtcu, oče mld. A. A. ob 15.00 uri prevzame na domu matere in jo ob 18.00 uri pripelje nazaj na dom matere (II. točka izreka). Za primer kršitve obveznosti iz I. in II. točke začasne odredbe je sodišče kršitelju izreklo denarno kazen v višini 500 EUR, ki jo bo izterjalo po uradni dolžnosti in hkrati v primeru kršitve izdalo nov sklep, s katerim bo izreklo novo, višjo kazen za primer, če bo kršitelj ponovno ravnal v nasprotju z obveznostjo (III. točka izreka). V IV. točki izreka je sodišče odločilo, da je nasprotni udeleženec od izdaje začasne odredbe dolžan za mld. A. A. na račun matere plačevati preživnino v znesku 130 EUR mesečno do vsakega 15. dne v mesecu za tekoči mesec, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi, do prve valorizacije preživnine, od tedaj dalje v valoriziranem znesku. Začasna odredba stopi v veljavo takoj in velja do pravnomočnosti odločitve v tej zadevi oziroma drugačne odločitve sodišča, ugovor in pritožba zoper začasno odredbo ne zadržita njene izvršitve (V. in VI. točka izreka). Kar sta predlagateljica in nasprotni udeleženec s predlogom za izdajo začasne odredbe zahtevala več ali drugače (dodelitev mladoletnega otroka, stiki pod nadzorom oziroma obsežnejši stiki, plačevanje preživnine v presežku in višja denarna kazen), je sodišče zavrnilo (VII. točka izreka). Odločilo je še, da so stroški postopka o začasni odredbi nadaljnji stroški postopka (VIII. točka izreka).

2. Zoper sklep se pritožuje nasprotni udeleženec, ki navaja, da vlaga pritožbo glede II. do IV. in VII. točke izpodbijanega sklepa, ne pa tudi v ostalem delu. Iz izvedenih dokazov je razvidno, da je predlagateljica skušala na vse načine preprečevati stike nasprotnega udeleženca z mld. A. A. Izmislila si je sum spolne zlorabe, poleg tega mld. hči udeležencev od 25. 9. 2019 ni bila več v vrtcu oziroma je bila neznanu kje. Nasprotni udeleženec si je praktično od rojstva mld. A. A. prizadeval, da bi imel z njo kar največ stikov in da bi bila slednja nanj navezana kot očeta. To je razvidno iz njegove trditvene podlage in pregleda dogodkov od 30. 11. 2014 do 15. 11. 2019, kjer je podrobneje obrazloženo, kako so stiki potekali, dodatno je to dokazano z zaslišanjem nasprotnega udeleženca. Nasprotni udeleženec je imel od rojstva hčere ključ stanovanja predlagateljice v D. in je v stanovanje lahko prihajal in bil s hčero kadarkoli je želel, običajno več dni v tednu in tudi ob sobotah in nedeljah. S predlagateljico sta tudi po rojstvu hčere ohranila intimno razmerje do maja 2019. Prav tako so vsi trije skupaj hodili na dopuste ter na dom nasprotnega udeleženca na E. V letu 2018 je nasprotni udeleženec začel opazovati, da predlagateljico moti, da se mld. hči nanj čustveno vedno bolj navezuje. Predlagateljica je kazala vedno manj interesa za preživljanje skupnega časa, po drugi strani je hotela biti vedno prisotna ob hčeri in nasprotnem udeležencu. Preživljanja skupnega časa na E. je bilo vedno manj, nasprotni udeleženec je še vedno redno prihajal na naslov predlagateljice, tam je večkrat prespal, vse do druge polovice leta 2019. Predlagateljica je začela nasprotnega udeleženca zasliševati za vsak korak o tem, kje je bil s hčero in kaj sta počela, pogosto mu je kaj očitala in ga obtoževala, zato ji je v letu 2019 predlagal, da odideta na center za socialno delo in uredita stike. Nasprotni udeleženec se je sam obrnil na pristojni center za socialno delo in vložil predlog na sodišče, saj mu je predlagateljica v letu 2019 pričela omejevati stike.

3. Odločitev sodišča v II. točki izreka, s katero je to stike omejilo le na dvakrat po tri ure na teden, je napačna in v škodo mld. A. A. Sodišče je obrazložilo, da trditve predlagateljice o sumu spolne zlorabe niso izkazane niti s stopnjo verjetnosti. V 20. točki obrazložitve sodišče omenja načelo sorazmernosti. Ni jasno, kaj hoče z razlogi v tej točki povedati. Sodišče je odločitev o stikih obrazložilo z dejstvom, da so stiki do 25. 9. 2019 tako že potekali, ter dejstvom, da nasprotni udeleženec ni imel stika z mld. hčero že od 25. 9. 2019, predlagateljica že pred tem pogosto ni želela, da bi imel nasprotni udeleženec samostojne stike s hčero. Sodišče je torej takšno odločitev sprejelo zato, ker je predlagateljica v času pred 25. 9. 2019 preprečevala drugačne stike in ker je po 25. 9. 2019 preprečila vsakršne stike. Tisti od staršev, ki želi čim bolj omejiti

stike otroka z drugim od staršev, lahko torej to učinkovito stori tako, da pred sodno odločitvijo stike čim bolj omejuje. Predlagateljica je tako dosegla, da bo imel nasprotni udeleženec stike v kar se da majhnem obsegu oziroma ne bo imel stikov konec tedna v soboto in nedeljo in tudi ne na način, da bi lahko z otrokom preživel čas na svojem domu. Zaradi prometa v L. in okolici ob 15.00 uri in kasneje med 17.00 in 18.00 uro ob ponedeljkih in sredah morata mld. A. A. in nasprotni udeleženec velik del časa preživeti med vožnjo v avtu, kar je težko imenovati ustrezen stik z otrokom. Stiki niso ustrezno urejeni, saj dejansko potekajo le približno uro in pol.

4. Odločitev sodišča prve stopnje v zavrnilnem delu glede stikov je napačna. Ni razumnega razloga, da stiki ne bi potekali v soboto in nedeljo od 9.00 ure zjutraj do 18.00 ure zvečer, četudi bi se postavili na stališče, da v tej starosti še ni potrebno ali primerno, da mld. A. A. konec tedna prespi pri nasprotnem udeležencu. Če bi stiki potekali v soboto in nedeljo, s tem ne bi prišlo do nobene spremembe režima stikov, ki so potekali, preden je začela predlagateljica stike preprečevati, in ne bi prišlo do spanja na naslovu nasprotnega udeleženca. Zakaj sodišče stikov ni določilo na tak način, tj. v soboto in nedeljo ali vsaj v soboto od 9.00. do 18.00 ure, v izpodbijanem sklepu ni ustrezno obrazloženo. Ni resnično, da nasprotni udeleženec prej ni imel stikov z mld. A. A. od petka do nedelje, saj jih je imel, in tega dejstvo, da je bila takrat prisotna tudi predlagateljica, v ničemer ne spremeni. Zaključek sodišča je napačen, saj pred popolno preprečitvijo stiki med nasprotnim udeležencem in mld. A. A. niso potekali le v ponedeljek ali sredo po tri ure na dan, temveč tudi ob drugih dnevih, cele vikende in občasno cele tedne, pri čemer okoliščina, da je bila prisotna tudi predlagateljica, s tem nima nobene zveze. Enostranska ravnanja predlagateljice in njeno pogojevanje, da bo prisotna, ne morejo imeti za posledico zaključka, kot ga je naredilo sodišče prve stopnje. Nasprotni udeleženec meni, da je v večjo korist mld. A. A., da ima z njim kot očetom kvaliteten stik več ur dnevno konec tedna v soboto in nedeljo (ali vsaj v soboto) in predlaga, da sodišče izpodbijani sklep spremeni tako, da stiki potekajo tudi v soboto in nedeljo od 9.00 ure do 18.00 ure ali vsaj v soboto od 9.00 ure do 18.00 ure.

5. Nasprotni udeleženec se pritožuje tudi zoper III. točko izpodbijanega sklepa. Poudarja, da je denarna kazen 500 EUR zagrožena tudi za primer kršitve obveznosti iz I. točke izreka, po naravi stvari te ni mogoče kršiti. Opozarja na pisno napako v III. točki izpodbijanega sklepa, v kateri je sodišče pomotoma izpustilo II. točko izreka sklepa.

6. Glede IV. točke izpodbijanega sklepa nasprotni udeleženec poudarja, da predlagateljica ni izkazala, da bi bilo v primeru, da ni začasno določena preživnina, ogroženo preživljanje mld. A. A. Odločitev sodišča prve stopnje je v tem delu izdana brez dejanske in pravne podlage in v nasprotju z določili Družinskega zakonika (DZ) in Zakona o izvršbi in zavarovanju (ZIZ). Ni resnično, da naj bi udeleženca na naroku 27. 11. 2019 soglašala, da se začasno določi preživnino v višini 130 EUR.

7. Pritožba je delno nedovoljena, delno pa neutemeljena.

Glede delnega zavrženja pritožbe:

8. Sodišče prve stopnje je v II. točki izrekačasne odredbe ugodilo predlogu za izdajočasne odredbe oziroma izdaločasno odredbo glede stikov po uradni dolžnosti, v III. točki izreka je navedlo izvršilno sredstvo za primer kršitve obveznosti iz I. in II. točke izreka, v IV. točki izreka pa odločilo o začasnem plačevanju preživnine za mld. A. A. V pravnem pouku izpodbijanega sklepa je pravilno navedlo, da se lahko zoper ugodilni del sklepa vložiguovor, pritožba je dopustna zoper zavrnilni del sklepa. Ker zoper ugodilni del sklepa pritožba ni dopustna, je sodišče druge stopnje pritožbo nasprotnega udeleženca zoper izpodbijani ugodilni del sklepa (II., III. in IV. točko izreka) zavrglo (prvi odstavek 351. člena Zakona o pravnem

postopku, ZPP, v zvezi s četrnim odstavkom 343. člena ZPP).

Glede zavrnitve pritožbe zoper VII. točko izreka začasne odredbe

9. Ugovora zoper II. točko izreka, s katero je sodišče prve stopnje začasno uredilo stike, nasprotni udeleženec ni vložil. Njegova pritožba, s katero izpodbija odločitev sodišča prve stopnje, ki je v VII. točki izreka zavrnilo tudi njegov predlog glede obsežnejših stikov, pa ni utemeljena. Nasprotni udeleženec je v postopku pred sodiščem prve stopnje predlagal, da stiki med njim in mld. A. A. potekajo vsak drugi konec tedna od petka, ko mld. A. A. prevzame v vrtcu, do ponedeljka, ko jo odpelje v vrtec, ter vsako sredo, ko jo prevzame v vrtcu, do naslednjega dne, ko jo zjutraj odpelje v vrtec. Predlagal je tudi določitev stikov v času poletnih počitnic ter jesenskih, božičnih, novoletnih in prvomajskih počitnic.

10. Glede razlogov sodišča prve stopnje v zavrnilnem delu nasprotni udeleženec neutemeljeno navaja, da sodišče prve stopnje svoje odločitve ni ustrezno obrazložilo. Glede na predlog nasprotnega udeleženca je sodišče posebej obrazložilo, zakaj so v trenutni fazi stiki čez noč še preuranjeni, še posebej večdnevni stiki od petka do ponedeljka in daljši stiki med počitnicami in prazniki, pri čemer odločitev sodišča glede stikov med počitnicami in prazniki nasprotni udeleženec konkretizirano ne izpodbija. Ustrezno je sodišče obrazložilo tudi odločitev, da stiki potekajo (le) ob ponedeljkih in sredah od 15.00 do 18.00 ure in glede tega navedlo pravilne razloge v 22. in 23. točki obrazložitve.

11. Neutemeljene so pritožbene navedbe, da ni razloga, da stiki ne bi potekali tudi v soboto in nedeljo od 9.00 do 18.00 ure. Sodišče prve stopnje je namreč ugotovilo, da je bil oče do sedaj sam z A. A. največ šest ur, sicer so stiki (v zadnjem času do 25. 9. 2019) potekali praviloma v ponedeljek in sredo popoldan. Ne drži, da je sodišče prve stopnje ugotovilo, da nasprotni udeleženec stikov ob drugih dnevih z mld. A. A. sploh ni imel in da je napačen zaključek, da so stiki potekali v ponedeljek in sredo po tri ure na dan. Sodišče prve stopnje je ugotovilo, da so potekali tudi vikend stiki, vendar vedno v prisotnosti predlagateljice, posledično pa je pravilno zaključilo, da je začasna ureditev stikov v ponedeljek in sredo popoldan, kot je bila pred ukinitvijo stikov, primerna in zadostna in širši obseg stikov v tej fazi mld. A. A. ne bi bil v korist. Gre namreč za nujno potrebno prehodno obdobje (potem, ko stikov od 25. 9. 2019 ni bilo), ki ga je sodišče uredilo z začasno odredbo.

12. Neutemeljen je tudi očitek, da lahko eden od staršev, ki želi omejiti stike z drugim od staršev, to učinkovito stori tako, da stike v fazi pred začetkom sodnega postopka čim bolj omejuje. Odločilno je namreč, kaj je v korist mladoletnega otroka, to pa je sodišče prve stopnje v predmetni zadevi pravilno ugotovilo in je stike uredilo tako, da je mld. A. A. oziroma njene koristi zavarovalo. Z začasno odredbo je stike uredilo, ker so bili povsem prekinjeni. Ker gre le za začasno ureditev, pa to ne pomeni, kot je pravilno navedlo sodišče prve stopnje, da v bodoče stiki ne bi bili urejeni drugače (bolj obsežno) oziroma tudi preko noči.

13. Bistvo t. i. regulacijskih začasnih odredb v družinskih postopkih je, da se z njimi začasno uredi izjemen položaj, v katerem je varstvo otrok tako ogroženo, da ni mogoče čakati na zaključek pravde in pravnomočnost sodbe. Izdaja začasnih odredb v tovrstnih postopkih je omejena na nujne – izjemne primere, ne more pa biti nadomestilo rednega sodnega varstva. Če mld. A. A. med sodnim postopkom ne bi imela stikov z enim od staršev, bi ji s tem nedvomno nastajala škoda, ki bi kaj hitro lahko postala zelo težko popravljiva. Sodišče prve stopnje je zato utemeljeno stike začasno uredilo. Kot že navedeno, začasna odredba v obsegu, kot je izdana oziroma ugodilni del le-te tudi ne more biti predmet pritožbenega postopka.

14. Z začasno odredbo sodišče odloči, preden se zanesljivo ugotovijo vse pravno pomembne sporne okoliščine. Namen postopka z začasno odredbo ni in ne more biti natančno ugotavljanje vseh okoliščin pri otroku in udeležencih ter iskanje optimalnega načina in ureditve stikov, morajo pa biti stiki (tudi začasno) urejeni tako, da otroku ne škodijo. Višje sodišče nima pomislekov, da so na podlagi izdane začasne odredbe stiki na tak način tudi urejeni. Začasna ureditev je takšna, da preprečuje nastanek težko popravljive škode.

15. O natančnejšem obsegu in poteku stikov bo sodišče, potem ko bo zanesljivo ugotovilo vse relevantne okoliščine, odločilo s končno odločbo, čemur postopek z začasno odredbo ni namenjen. Kot je ugotovilo sodišče prve stopnje, bo v postopku potreben tudi sodni izvedenec klinične psihologije. Začasno so torej stiki ustrezno urejeni, podrobneje pa jih bo sodišče uredilo, ko bo o vprašanju stikov odločilo v rednem postopku.

16. Pritožba zoper izpodbijani del VII. točke izreka začasne odredbe torej ni utemeljena. Ker sodišče druge stopnje ob preizkusu sklepa v izpodbijanem zavrnilnem delu tudi ni ugotovilo kršitev določb postopka, na katere pazi po uradni dolžnosti, je pritožbo zavrnilo in sklep sodišča prve stopnje v izpodbijanem delu VII. točke izreka potrdilo (2. točka 365. člena ZPP).

17. Odločitev o stroških pritožbenega postopka je pridržana za končno odločbo.

Datum zadnje spremembe: 30.11.2020